

SAVISAAR

Heimar Lenk

SAVISAAR

Reetmine, tühistamine, surm

Täna siiralt kõiki, kes raamatu loomisele ja valmimisele kaasa aitasid;
nii mõttekaaslasi, kaasautoreid kui ka kaasamõtlejaid ja nõuandjaid.

Nende hulgas on:
minu õde Marika Tuus-Laul,
armas abikaasa Helle,
Urmi Reinde, kauaaegne kolleeg nii erakonna,
sundüürnike kui Kesknädala päevilt.
Heimar Lenk

SAVISAAR.
Reetmine, tühistamine, surm
Heimar Lenk

Käsitirja konsultandid Urmi Reinde ja Mart Ojasalu
Keeletoimetaja Aidi Vallik
Kujundaja Signe Kanarbik
Fotod Heimar Lenk

© Heimar Lenk ja kirjastus Argo, 2026

Kõik õigused kaitstud.

ISBN 978-9908-610-46-7

www.argokirjastus.ee

Trükitud trükikojas Print Best

Sisukord

Sissejuhatus

9

ESIMENE RAAMAT

I Aasta 2014, sügis

Vandenõu Savisaare vastu. Õpilased ründavad õpetajat!
Kadri Simson peaministriks?

15

II Aasta 2015, talv ja varakevad

E-valimised Keskerakonna vastu. Savisaare ränk võitlus surmaga.
Ilma Savisaareta ei osata olla.

28

III Aasta 2015, kevad

40 päeva koomas. Edgar võidab surma.
Hundisilma ootab peremeest. Kangelane jõuab koju.

56

IV Aasta 2015, suvi

Savisaar poliitikas tagasi! Eliit suures segaduses.
20. augusti ootel. Edgar üllatab ja kuulutab uut algust.

96

V Aasta 2015, suve lõpp

Savisaar tõuseb ainsale jalale ja peab kõne.
Rahvas juubeldab, kui linnapea räägib. Oraator lubab taas kandideerida.
Võimud on teatest rabatud. Ühisrinne Savisaare vastu.

116

VI Aasta 2015, tuuline hilissügis

Rahvas tahab Edgarit linnapeaks. Rohelised sallid kaelas.
Jäähalli XV kongress. Savisaare võit. Toompea mesilastaru närviliselt kihamas.

135

VII Aasta 2016, külm talv

Kohus ei luba linnapead tööle. Uus kahtlustus kuriteos.
Meedia kohtuniku rollis. Kadri, veetlev mässaja.
Süüdistuse esitamine venib.

176

VIII Aasta 2016, kevadtalv

Rahvas nõuab Savisaart tagasi.
Advokaadibüroo arvamust kohus ei arvesta.
Arvuti paroole Edgar kapole ei anna.

198

IX osa. Aasta 2016, kevad

Telefilm „Savisaare protsess“ haarab Tallinna TV tuhandeid vaatajaid.
Kadri on närviline ja liiga kärsitu. Edgar presidendiks!

215

X Aasta 2016, palav suvi

Algab sisevõitluse viimane vaatus.
Presidendiks kandideerib Mailis Reps.
EKRE astub sammu Keskerakonna poole.

241

XI Aasta 2016, vihmane sügis

Keskerakonna XVI kongress Paides. Savisaar ei kandideeri.
Peasekretär ja peatoimetaja lastakse lahti.

258

XII Aasta 2016, talve tulek

Algab Jüri Ratase aeg. Savisaar läheb kohtu alla.
Uued inimesed pannakse ametisse. Kirvega minnakse kurge püüdma.
Kriminaaltoimikud jõuavad ajalehte.

293

XIII Aasta 2017, talvest sügiseni

Edgari viimased valimised. Kohtusaalist intensiivravipalatisse.
Kadri unistus täitub. Savisaare ajastu hakkab lõppema.

306

XIV Aastad 2017–2025

Savisaare süüd ei suudeta tõestada.
Protsess lõpetatakse tervislikel põhjustel.
Tallinna Televisioon pannakse kinni. Ajaleht Kesknädal suletakse.
Edgar sureb. Algab Savisaare-järgne ajastu.
Keskerakonnale miljon eurot trahvi.

330

TEINE RAAMAT

Andre Tamm

Rahvamees, kes elas Eestile

383

Laine Kaabel

Erakonda lõhkuda ei saa

385

Toivo Tootsen

Keskerakonna loomine ja keskmõte

387

Carol Madisoo

Edgar tahaks meid tänagi aidata

397

Mati Hint

Õigus- ja õiglusriik Eestis ei toimi

400

Vladimir Pool

Suur eestlane Savisaar

402

Toomas Lepp

Savisaare kurbmäng

406

Marika Tuus-Laul

Tõuskem üles, sest Eesti väärrib paremat

412

Uno Laul

Savisaar kui eestlastele taevast saadetud kingitus

417

Urmi Reinde

Edgar kui chu kaaslane

421

Olev Raju

Edgaril oli ka plaan D tagataskus

425

Maie Niit

Tõeline riigimees, kes hoolitses ka rahva eest

427

Jaan Õmblus

*Mõtted, asjaolud, seisukohad, hoiakud perioodist,
kui Eesti parempoolsus Edgari tõrjus*

431

Arvo Haug

Savisaar kui rahva dirigent

442

Tiit Toomsalu

Edgar Suurest tagasivaates

447

Siret Kotka

Edgaril olid liiga laiad õlad

452

Juhan Hindov

Äge suurvaim Eesti poliitikas

458

Oudekki Loone

Kuidas mõtles Savisaar?

463

Mart Ojasalu

Edgar Savisaar, visionäär ja rahvatribuun

471

Tiit Vähi

Edgari roll ajaloos saab kord õiglase kajastuse

487

Mõtteid mõtlemiseks

489

Lõppsõna

492

Sissejuhatus

24. veebruaril 1991, kui sinimustvalge lipp taassündinud riigis kolmandat aastat Pika Hermannini torni tõmmati, pöördus peaminister Edgar Savisaar Toompea mäe veerele kogunenud rahva poole muuhulgas sõnadega: „Ma tahan näha päeva, mil eestlaste jõukus on enesestmõistetav ja Eesti kaup jälle igal pool tuntud, päeva, mil eesti mees ja eesti naine ei pea oma pead vaevama selle üle, kas eesti rahval on tulevikku või ei ole, mil eesti poisid ja tüdrukud koguvad tarkust maailma paremates ülikoolides, et siis tagasi tulla ja isamaad majanduse, kultuuri ja keele hüvanguks teenida. See on mu unistus ja ma usun, et see on ka meie kõigi unistus!“

Selle, paljuski veel täitumatu unelmaga suur poliitik meist ka lahkus ja sängitati 2023. aasta 5. jaanuaril Lõuna-Eestis Võnnu kalmistu mulda. Kuid Edgari täitumata unistus elab rahva mälus edasi. See püsib, kuigi tänane päev sellele suurt lootust ei anna.

Miks ei õnnestunud Savisaarel oma unistust ellu viia? Ta ju nii väga tahtis. Miks hakati talle vastu mängima juba tema valitsusjuhiks olemise aegu? 1992. aasta 30. jaanuaril sunniti poliitiliste konkurentide poolt tema kõrgelt haritud ministritega kabinet koos suure nõuandva doktorite ja akadeemikute seltskonnaga tagasi astuma. Samas rahva usaldus valitsuse ja peaministri vastu püsis ning lahkumise hetkel oli toetus talle ainult eestlaste hulgas koguni 45%. Haruldaselt kõrge, kui arvestada riigis kehtinud toidutalange ja ulatuslikku kütuse- ning tarbekaupade kriisi. Vaatamata kõigele, rahvas Edgarit armastas!

Kas Savisaar oli kurjategija? Kindlasti mitte, kuigi ligi kaheksa aastat kestnud uurimine ja kohtulugu võisid sellise mulje jätta. Samas seaduserikkumisi tema poolt ei tuvastatud. Ülekuulamistel ükski linnavalitsuse töötaja linnapea vastu ei tunnistanud. Mitte ühtegi süüdistust ei suudetud tõestada ja pikk kohtuprotsess lõpetati. Nagu väideti, süüaluse kiiresti halveneva tervise tõttu. Paradoks, kuid kohtualune ise soovis protsessi jätkata. Võiduka lõpuni minna.

Miks jättis hulk Savisaare lemmikõpilasi oma õpetaja maha? Terve noorpoliitikute põlvkond võlgneb talle tänu oma karjääri ja edasise koha eest elus. Kuid viimaste aastate sünnipäevi pidas Hundisilma peremees oma talus vaid kitsas ringis. Edulugu nautivad kasvandikud tema juurde enam ei tulnud. Miks?

Tallinna juhina teenis Savisaar ära linnakodanike kõrge usalduse ja kogus valimistel alati ulmeliselt suure toetuse. Rekordiks jäi 39 979 häält. Suhtarvuna valijaskonda hulk Euroopa liidreist sellist toetust nautida ei saa. Kuid erakordsusele vaatamata ajakirjandus Tallinna ja tema juhi edulugu naljalt ei tunnistanud. Viimaste aastakümnete ajalehtedest peab Savisaare tööd kiitvaid hinnanguid lausa tikutulega otsima. Ja siis ka ei leia. Ikka vaid jätkuv hukkamõist kõigele, mida linna-
pea tegi.

Suur Edgar leidis tunnustust vaid rahva seas. Massid teda jumaldasid. Kuid väga harva tuli mõni hea sõna kolleegidelt poliitikas või riiki valitseva eliidi poolt. Valimistel läks tema Keskerakonnal tavaliselt hästi, kuid valitsuse moodustamise pakkus Kadriorg ikka kellelegi teisele. Miks?

Miks seda meest nii laialt toetati, kuumalt armastati ja samas nii põlglikult vihati?

Miks tema kõige lähedasemad kaaslased, kes kogu oma eduka poliitilise karjääri suures osas Edgarile võlgnesid, ta lõpuks hülgasid ja ka hävitasid?

Püüan raamatus leida neile küsimustele kasvõi osalist vastust. Tahan heita valgust ühele erakordsele perioodile nii meie kangelase kui ka tema riigi elus. Kahjuks traagilisele ajale. Savisaare eluõhtu saabus kiiremini, kui oleks ehk pidanud. Kaks eestlaste seas vihatud sõna tähistaks seda hääbumist: reetmine ja tühistamine. Mõlemad tegid talle suurt hingevalu ja said lõpuks Edgarile ka saatuslikuks. Ta reedeti, püüti siis nullida ning lõpuks käsu korras unustada ja rahva mälust kustutada.

Kirjutan sündmustest, mida ma nägin oma silmaga ja milles ka ise osalesin. Mitu aastakümnet meeskonnaga koos töötamist ja algul ka ühiste ideaalide eest seismist annavad alust möödunud üsna detailselt ning tõelähedaselt hinnata. Seda muidugi läbi minu enda subjektiivse prisma. Nn teise poole arvamust ei tasu nende kaante vahelt otsida, sest Keskerakonna pika hävitusretke jooksul see teine arvamus ainult domineeriski ja keskparteilaste oma arvamust avalikkuse ette suurt ei lubatud.

Kas Edgari elu oli lootusetu võitlus oma tõe eest? Oli see kurbmäng, mis kannatusi ja hingelisi vapustusi pakkus ning traagilise lõpplahenduse sai? Kui tragöödia, siis juba Vana-Kreeka teatrikunsti kohaselt pidi peategelane olema rahva seas tuntud, väljapaistev, oma hingelt suur ja ebatavaline, kuid ka küllalt lähedane keskmisele inimesele. Et olla mõistetav ning äratada kaastunnet, hirmu ning armastust. Tema ju oli!

Ehk leiame möödaläinud aastate kroonikast mõne mõttelõnga, mis aitab lähiminekis toimunut paremini mõista. Ehk oskame siis äsja möödunud kümnenditel elanud inimeste tegudele, nende vaadetele, ümberkasvamisele ja isiksuse kujunemisele objektiivsema hinnangu anda. Võib-olla ka andestada.

Heimar Lenk,
raamatu autor

Edgar!

Püüa nüüd natuke puhata! Maa peal Sulle rahu ei antud. Oleks ehk lõpuks aeg hingerahu leida. Sa ei pea enam hommikusi ajalehti põlgama, nende peale ennast välja vihastama. Sinu kohta ei kirjutatud kunagi head, aga seda ei taheta tänaseni tunnistada. Ehk seisab tõehetk alles ees. Ajalehed on arhiivides alles. Noored valgustatud üliõpilased saavad neid lehitseda. Hakkavad Sind avastama. Loevad Sinu raamatuid ja kirjutavad oma raamatu õigest ajaloost. Panevad ehk ka ausamba. Meist mõnelegi tundub, et just nii lähebki, Edgar!

**ESIMENE
RAAMAT**

I

Aasta 2014, sügis

Värinad Keskerakonnas. Kadri Simson peaministriks? Vandenõu Savisaare vastu sai avalikuks. Lemmikõpilased ründasid alatult oma õpetajat. Peavoolumeedia toetas parteijuhi ründajaid. Edgar püüdis keskmehi koos hoida. Erakond toetas esimeest. Keskerakond läks valimisi võitma. Hõbekuul Ninasarvikut ei võtnud.

NELJAPÄEV, 2. OKTOOBER 2014

Vägivallavastane päev

Oli 2014. aasta teine oktoober. Neljapäev. Nädala lõpp lähenes. Seepärast ilmusid ajalehtedes lood juba ka kergematel ja üldhuvitavatel teemadel. Näiteks tähistati ÜRO vägivallavastast päeva ehk India rahvuskangelase ja vägivallatu poliitika rajaja Mahatma Gandhi 145. sünniaastapäeva. Meedia pidi tunnistama, et kahjuks pole vägivald, poliitilised mõrvad või tapmiskatsed, vägivaldsed riigi- ja võimupöörded kuhugi kadunud.

On sügavalt sümboolne, aga ehk ka saatuse poolt irooniline, et just sellel päeval eostati taasiseseisvunud Eesti riigi poliitikas viimase veerandsajandi tõsisem kursimuutus. Õigem oleks öelda: võimupööre. Vägivallaga lõppenud pööre, sest võimu vägisi võtmine on ikka vägivaldne. Ka Eestis. Juhtunuks see mõni kuu varem, võinuks järgnevat nimetada välguks selgest taevast. Aga et siinkandis oktoobrikuus välku naljalt ei löö, saame rääkida avalikkusele täiesti ootamatust rindeatest.

Kell viis pärastlõunal lülitasin sisse Vikerraadio, et kuulda uudiseid. Ja uudis sealt ka tuli! See kõlas nii: „Riigikogu aseesimees Jüri Ratas tegi täna avalduse, milles pakub 2015. aasta valimistel Keskerakonna peaministrikandidaadiks Kadri Simsoni.“ „Riigikogu valimisteni on jäänud alla viie kuu. Täna on õige aeg arutada, kes peaks olema Eesti Keskerakonna kandidaat peaministri kohale,“ kirjutas erakonna juhatuse liige Ratas Facebookis.

Edasi juhtus see, mida nimetatakse uudise kerimiseks. Raadio- ja telekanalid, ajalehtede veebiväljaanded ja muidugi sotsiaalmeedia kukkusid arutama kuuldu üksikasju. Ratase Facebooki-seinale tekkis pikk lõim. „Keskerakonna peaministrikandidaat peab olema poliitikas kogenud, kuid tooma lauale ka uusi mõtteid ja lähenemisnurki. Olen veendunud, et parim peaministrikandidaat on erakonna aseesimees Kadri Simson, kes on üle viie aasta edukalt juhtinud Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni. Kadri tooks peaministrina Eesti poliitikasse värskust, uut energiat ja inimlikku lähenemist. Eesti Vabariigil on läbi ajaloo olnud ainult meessoost peaministrid – on õige aeg usaldada riigijuhtimine targa, intelligentse ja ennast poliitikas tõestanud naise kätte,“ jätkas Ratas oma ettepaneku tutvustamist sotsiaalmeedias.

Uudisportaalile Delfi ütles ta, et Simsoni kandideerimiseks on aeg küps. „Eestis on aeg, mil me võiks tõsiselt kaaluda, ja mitte ainult sellest rääkida, naispeaministrikandidaadi esitamist. Ma usun küll, et sel mõttel on kindlasti jume olemas,“ sõnas Ratas.

Küsimusele, kas Simsoni võimaliku kandidatuuri toetamine tähendab, et Ratas kavatseb riigikokku kandideerida ikka Keskerakonna nimekirjas, sest vahepeal oli kuulda ka Reformierakonda minekust, vastas poliitik, et Keskerakond on ja jääb tema jaoks alati südamelähedaseks. „Ma olen kogu aeg öelnud seda, et Keskerakond on mulle väga palju andnud ja ta jääb mulle südamelähedaseks alati. Niikaua kui ma olen selle erakonna liige, tahan ma selle erakonna eest seista parimal võimalikul moel.“

Väljaanded tsiteerisid neid ütlusi üksteise võidu, lisades uudisele märksõna „Täiendatud“. Poliitiku sõnul oli ta mõne erakonnakaaslasega Simsoni seadmist peaministrikandidaadiks ka arutanud ning seni olnud nende arvamus ideest üldiselt positiivne. Ratas ütles, et usub Simsoni peaministrikandidaadiks nimetamise tõenäolisusse. „Ta on olnud ikkagi viis aastat fraktsiooni esimees. Ta on olnud kaks koosseisu Riigikogus ja kindlasti omab head ülevaadet

riigi funktsioneerimisest, riigi poliitikast. Ka on ta ennast tõestanud hea juhina.“

Samas nentis Ratas, et tegemist on kõigest tema ettepanekuga. Seda peab arutama erakond ka piirkondades. Ta tuletas avalikkusele meelde, et veel on viis kuud valimiseni aega. „Täna on lihtsalt see hetk, kus inimesi välja käia,“ ütles poliitik ning lisas, et soovib tunnustada ka erakonna senist esinumbrit Edgar Savisaart.

Keskerakonna esimehele pühendas Ratas oma postitustes vaid mõned read. „Ta on tegelenud Tallinna linna juhtimisega ja on saanud väga võimsa mandaadi kohalikel valimistel. Ma arvan, et ta peab kindlasti linnapea positsioonis jätkama,“ ütles Ratas. Kuid just need paar rida ennustasid tormi. Hiljem veendusime, et nii mitmelegi ka suurt inimlikku traagikat. Kogenud keskerakondlased mõistsid hoobilt, et tulemas on verine võitlus võimu nimel Eesti suurimas, ligi 15 000 liikmega parteis. Ratase Facebooki-kontol kirjas olnust võis järeldada, et võim erakonnas tahetakse üle võtta. Kui Simson juba peaministrikandidaat, siis peab ta saama ka erakonna esimeheks ja jätma sellest kohast Savisaare ilma. Kohe tekkis küsimus, kas Savisaar ise sellest mängust ka midagi teab? Või kas ta vähemalt aimab noorte kavatsusi? Olukord kippus ülitõsiseks. Savisaare enda õpilased kavatsesid õpetaja alt vaiba ära tõmmata. Ja mitte ainult õpilased. Tema lemmikõpilased, keda ta alati oli usaldanud ja aastast aastasse edutanud.

Episood Savisaare kriminaaltoimikust

Sellest selgub, et vägivallavastasel neljapäeval pikutas Savisaar Hispaania sügismaheda päikese all. Kriminaaltoimikus kirjeldatakse 2014. aasta sügisel toimunud Hispaania-reisi, kus Tallinna linnapea käis koos Riigikogu liikme Siret Kotkaga. Prokuratuuri toimikusse jõudis episood seetõttu, et väidetavalt tasus sõidukulud Savisaare kauaaegne sõber ja ärimees Alexander Kofkin. 2014. aasta septembri lõpus hakkas liikuma spekulatsioon, et 28-aastane Siret sõidab Savisaarega koos puhkama. Neid nägid ka mõned eesti turistid Gibraltaril. Üheskoos Kotkat ja Savisaart.

Uurimisorganite kahtlustuse järgi oli see üks Kofkini mitmest altkäemaksu andmise episoodist Savisaarele vastuteene eest. Telereportereile kinnitas Kotka

hiljem, et lennupiletite eest maksis tema ise. „Arvan, et see on iga inimese enda tahe, kelle eest ta maksab või ei maksa,“ ütles Kotka Kanal 2 reporterile. Ta lisas, et tegu polnud puhkusereisiga ja neid seob Savisaarega vaid sõprusuue: „Kindlasti ei ole ma Edgar Savisaare armuke ega midagi rohkemat.“

Meid hetkel see suhe ei huvita. Tuleme selle juurde hiljem. Huvitab hoopis teine suhe, see, mis oli Kadri Simsoni ja Edgar Savisaare vahel. Kas viimane teadis, et just tema puhkuse ajal avalikustab üks kauaaegne õpilane oma soovi saada peaministriks? Äkki oli tegemist hoopis oskusliku ja põneva kokkumänguga?

REEDE, 3. OKTOOBER 2014

Võimumäng käis Savisaare teadmata

Meediast ei leia ühtegi viidet sellele, et Simson oleks valitsusjuhiks pürgimist Savisaarega kooskõlastanud. Ka erakonnakaaslased seda ei kinnitanud. Kuigi juba järgmisel päeval ehk 3. oktoobril kella veerand ühe paiku tunnistas Simson Vikerraadio otse-eetris, et tema kandideerimisel peab olema Savisaare heakskiit. Ta ütles Vikerraadio saates „Uudis+“, et vaatamata kõiksugustele spekulatsioonidele ei ole tegemist mässuga Savisaare vastu ega ka Savisaare kavala strateegiaga. „Me läheme valimistele eesmärgiga need valimised võita ja olla peale valimisi ka valitsuses. Aga seda ei saa teha, ilma et erakonna esimees aktsepteeriks sellist meeskonda, kellega valimistele minnakse,“ ütles Simson kommentaariks. Mõni aeg hiljem teatas Kadri pressiteates avalikkusele, et võtab vastu ettepaneku pürgida Keskerakonna peaministriks. Ta rõhutas, et kui Ratase ettepanekul esitada Simson kandidaadiks oleks olnud Edgar Savisaare nii-öelda õnnistus, siis oleks see välja käidud tema pressiteatega. „Me kindlasti Edgariga räägime sellest, kui ta on tagasi Eestis,“ lisas ta ja jättis mulje, et mingit kokkulepet esimehega ei ole.

Selleks ajaks, ehk 3. oktoobri lõunaks, olid Savisaarele Hispaanias kuume- mad uudised kodumaalt ja koduparteist juba teada. Kohe oli täisrelvastuses lahingusse astunud ka Keskerakonna peasekretär Priit Toobal, kes tuletas pres- siteates kõigile meelde, et Keskerakonnal ei ole kunagi olnud sellist peaministri-

kandidaati, kes ei oleks ka erakonna esimees. „Me oleme läinud alati välja nimekirjaga, kus esinumber on erakonna esimees, ja loomulikult on see ka seekord nii,“ ütles seepeale Simson meediale. Ta selgitas, et Riigikogu nimekirja esinumber on Edgar Savisaar, ent toonitas, et see ei tähenda, et aja möödudes ei tuleks muuta suhtumist. Savisaarel olevat niivõrd suur koormus ja samas ka väga koormav mandaat Tallinna linnapeana. „Me teame, et ta ei hakka järgmise põlvkonna poliitikutega nii põhjalikult debateerima, nagu peaministrikandidaadilt oodatakse,“ täpsustas Simson. Lisas veel, et Ratase ettepanek ja tema enda valmisolek ei tähenda seda, et ta juba oleks peaministrikandidaat. „Selle otsuse saab teha ainult erakonna juhatus ja seda otsust ei saa sündida, ilma et erakonna esimees selle poolt oleks,“ märkis ta.

Seega oli sündinud omapärane situatsioon, kus võimupöörjad sõnades küll tunnistasid, et Savisaar on endiselt erakonna esimees ja seega ka peaministrikandidaat, kuid soovunelmais kujutasid Keskerakonda juba ette ilma Savisaareta.

LAUPÄEV, 4. OKTOOBER 2014

Peaminister ei peagi olema esimees?

Kahe päeva jooksul oli erakonna peasekretär Toobal jõudnud juba mitmel korral toonitada, et Keskerakonnal on komme peaministrikandidaadiks pidada ikka partei esimeest ehk Edgar Savisaart. Sellega oli jõudnud harjuda nii erakonna suur liikmeskond kui ka avalikkus. Simsoni esitamisega enam see asi ei klappinud.

Appi tuli Keskerakonna aseesimees ja Riigikogu liige Enn Eesmaa. Ta andis intervjuu Delfile ja püüdis Ratase käiku õigustada. Kaitsekilbina kasutas ta Isamaa ja Res Publica Liitu, kes oli esimesena murdnud seni kehtinud tava, et peaministriks kandideerib vaid erakonna esimees. 2014. aasta septembris valis IRL peaministrikandidaadiks ja erakonna esinumbriks Juhan Partsi, kuigi erakonna esimees oli Urmas Reinsalu. Eesmaa sõnul toetas ta mõttevahetust Keskerakonna peaministrikandidaadi väljaselgitamiseks: „Arvan, et meil on vähemasti neli inimest, kes selle vastutusrikka ametiga hakkama saaks. Neist üks on kindlasti Kadri Simson, kes naiskandidaadina tooks mitmeid uusi teemasid valimis-

kampaaniasse,” ütles ta Delfile. Eesmaa rõhutas, et kõige tähtsam on erakonna ühtsus, väljendades sellega kartust, et esinumbri uus kandidaat löi ehk sellesse ühtekuuluvusse järjekordse mõra. „Nüüd on mu erakonnakaaslastel aeg asja arutada, sest meie valimiskonverents toimub alles jaanuaris. Siis kinnitame oma valimisnimekirjad piirkonniti ja kogu riigis. Praegu kirjutab väike töörühm valimisprogrammi eelnõud, mis me mõtted ja lubadused koondab. Meediale annaks aga mõttevahetuse tulemustest teada siis, kui arutelu on järeldesteni jõudnud,” selgitas Eesmaa Delfile oma, aga õigemini erakonna uue eliidi seisukohti. Seega oli ka tema juba poole valinud.

Eesmaa püüdis jätta muljet, nagu tegu oleks esinumbrite tavapärase arutelu ja paikapanemisega. Tegelikult toimus erakonnas enneolematu suunamuutus, mille ainsaks eesmärgiks sai olla Savisaare varupingile suunamine ja partei juhtimise ülevõtmine.

On tähelepanuväärne, et suurim ja hiljem eesmärgini jõudnud võimupöörde toimus kodupartei 23. aastapäeva künnisel. Eesti vanim, suurim ja kindlasti ka teovõimelisim erakond Keskerakond oli jõudmas küpsesse ikka, olles sündinud 12. oktoobril 1991. Miks taheti seda tähtpäeva nüüd rikkuda? Kiirustati, kuni peremees kodust kaugel oli.

NELJAPÄEV, 16. OKTOOBER 2014

Peavoolumeedia seisis endiselt Savisaare vastu

Peavoolumeedia ei salanud Savisaare kukutamise soovi ja aitas sellele igati kaasa. Et midagi suuremat peale Venemaa mõjuagendi rolli või Kofkiniga kunstlikult segaseks aetud rahaasjade leida ei suudetud, siis lasti käiku vanad head lugejakirjad või libauudised teemal, et Ninasarviku aeg on läbi. Nii ilmus 16. oktoobril Postimehes lugejakiri pealkirjaga „Vana kapten viib Keskerakonna põhja.“ Vana kapteniga edasi seilamine on kindel laevahukk, arvas kirja võimalik autor Kalju Jõenurm. „Erakonna eakas ja jäärapäine juht on nagu Titanicu halli habemega kapten, kes eiras kõiki ilmseid ohte ja hoiatusi ning uppumatuks peetava laeva põhja lasi,” kirjutas kirjasaatja. Lõppu pani ta ka loosungi, et laske nüüd noortel juhtida! Paljud enam lugejakirju tõsiselt ei võta, sest tihti on need ikka kas tellitud

või vaenlaste poolt kirjutatud. Aga oma jälje nad lugejale jätavad ja ühiskonna suhtumist suunavad.

Äripäev pommitas linnapead juba kuu alguses mitmeleheküljelise kriitilise artikliga Savisaare lähetuste kohta. Et ta reisivat liiga palju! Nii toodi näide reisi kohta INTA aastakongressile Vietnamsisse, kus „reisisel“ olevat viibinud liiga kaua, tervelt kaheksa päeva. Et Tallinna linnapea sai seal valitud ülemaailmse linnade assotsiatsiooni asepresidendi auväärsele kohale, seda ei teinud Äripäev märkamagi ega öelnud ka lugejaile.

Savisaare hävitamine meedias ja tema kohta libauudiste avaldamine oli ja on saanud meil igapäevaseks asjaks. Tol ajal me enam ei kujutanudki ette päeva, mil mõni meediakanal Savisaart hurjutanud ei oleks, et mitte öelda: teda söimanud poleks. Eks see oli silma hakanud ka intelligentsile ja vaimueliidile. Eestis on välja kujunenud vaikiv vaimueliit. Kui hakkad palju rääkima, võid kaotada töökoha, mõne kasuliku projekti või soodsa välislähetuse. Nii püüabki vaimueliit avalikest vaidlustest kõrvale hoida.

Ometi julges keeleteadlane Martin Ehala Postimehes ilmunud pikemas arvamuseartiklis „Vabariigi varipõhiseadus“ probleemi puudutada. „Savisaare mõnitamine on nii üldine, et seda võib võrrelda koolikiusamisega. Toompea rahvaasemik väänab ta nime kõikvõimalikes variantides, riivates ta isikupuutumast sümboolsel tasandil. Ajakirjanik torkab talle mikrofoni näkku ega pea vajalikuks vabandada, ning meediakanal laseb löigu eetrisse, justkui teistele võimalikele kiusajaile julgustuseks,“ mõtiskles autor ja lisas, et kõige selle tagajärjel on ka täiesti normaalsed inimesed hakanud uskuma, et Savisaar ongi paaria, kelle suhtes on kõik lubatud. Teda võib materdada, kartmata avalikku hukkamõistu. „Tema kulul on kerge populaarsust võita ja isegi riskivabalt teenida: pane ta nimi plakatile koos mõne koleda lõustaga ja piletid ostetakse ära kolm kuud ette. Paraku ei nõua Savisaare materdamine ei kodanikujulgust ega sotsiaalset närvi. Küll aga riskib igaüks, kes püüab teda kaitsta, tõsiselt oma mainega – meenutagem kasvõi nõiajahti Trubetsky vastu,“ arutles ajakirjanik. Ehala ei öelnud, et Savisaart või kedagi teist ühiskonnategelast ei tohi kritiseerida. Probleem oli tema arvates selles, et Savisaare puhul peeti loomulikuks, et seda võib teha inimväärikust alandaval viisil. 2014. aasta sügisel tunduski, et peavoolumeediast hakkas kujunema Keskerakonna esimehe troonilt tõukajate tõhus tööriist.